



EUROOPAN KOMISSIO

SISÄMARKKINOIDEN, TEOLLISUUDEN, YRITTÄJYYDEN JA PK-YRITYSTOIMINNAN
PÄÄOSASTO
KAUPPOLIITIIKAN PÄÄOSASTO
PUOLUSTUSTEOLLISUUDEN JA AVARUUSASIOIDEN PÄÄOSASTO

Bryssel 25. tammikuuta 2021
REV1 – korvaa 18. tammikuuta 2018
annetun tiedonannon

TIEDONANTO SIDOSRYHMILLE

YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN ERO UNIONISTA JA JULKISIA HANKINTOJA KOSKEVAT EU:N SÄÄNNÖT

Yhdistynyt kuningaskunta on 1. helmikuuta 2020 alkaen eronnut Euroopan unionista, ja siitä on tullut ns. kolmas maa¹. Erosopimuksessa² määrättiin siirtymäkaudesta, joka päättyi 31. joulukuuta 2020. Erosopimuksessa määrättiin myös joissakin tapauksissa eroa koskevista määräyksistä siirtymäkauden päättyessä.

Siirtymäkauden aikana Euroopan unioni ja Yhdistynyt kuningaskunta neuvottelivat kauppaa- ja yhteistyösopimuksen³, joka allekirjoitettiin 30. joulukuuta 2020 ja jota on sovellettu väliaikaisesti 1. tammikuuta 2021⁴ alkaen.

Kaikkia asianomaisia ja erityisesti talouden toimijoita muistutetaan oikeudellisesta tilanteesta, jota on sovellettu siirtymäkauden päätyttyä, kauppaa- ja yhteistyösopimus huomioon ottaen (katso jäljempänä osa A) Tässä tiedonannossa selitetään myös tiettyjä erosopimuksen asiaa koskevia määräyksiä (katso jäljempänä osa B).

Huom.

Tässä tiedonannossa ei käsitellä EU:n sääntöjä, jotka koskevat

- EU:n toimielinten ja elinten hankintamenettelyjä
- tavaroihin ja palveluihin sovellettavaa arvonlisäveroa.

Niistä ollaan laatimassa tai on jo julkaistu erilliset tiedonannot.

¹ Kolmas maa on maa, joka ei ole EU:n jäsenvaltio.

² Sopimus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä, jäljempänä 'erosopimus' (EUVL L 29, 31.1.2020, s. 7).

³ Kauppaa- ja yhteistyösopimus Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välillä, EUVL L 444, 31.12.2020, s. 14.

⁴ EUVL L 1, 1.1.2021, s. 1.

A. OIKEUDELLINEN TILANNE SIIRTYMÄKAUDEN PÄÄTYTTYÄ

Julkisia hankintoja koskevia EU:n sääntöjä⁵ ei enää 1. tammikuuta 2021 alkaen sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän tiedonannon osaa B.

Yhdistyneestä kuningaskunnasta olevat talouden toimijat, jotka ovat kiinnostuneita Euroopan unionissa järjestettävistä julkisista hankintamenettelyistä, ovat EU:n julkisille hankintamarkkinoille pääsyn osalta samassa asemassa kuin muutkin kolmansiin maihin sijoittautuneet talouden toimijat.

Yhdistynyt kuningaskunta liittyi kuitenkin julkisia hankintoja koskevaan WTO:n sopimukseen 1. tammikuuta 2021. Euroopan unioni ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat tehneet kyseisen sopimuksen nojalla keskinäisiä sitoumuksia, jotta molempien osapuolten toimijat, tavarat ja palvelut voisivat hyötyä tietyistä julkisiin hankintoihin liittyvistä osallistumismahdollisuuksista. Lisäksi kauppaa- ja yhteistyösopimuksen toisen osan ensimmäisen osakkeen VI osastossa määrätään keskinäisistä lisäsitoumuksista, jotka koskevat mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin.

1. JULKISIA HANKINTOJA KOSKEVAN WTO:N SOPIMUKSEN SEKÄ KAUPPA- JA YHTEISTYÖSOPIMUKSEN MUKAISTEN EU:N SITOUJUSTEN PIIRIIN KUULUVAT HANKINNAT

Yhdistyneen kuningaskunnan talouden toimijat, tavarat ja palvelut voivat tasapuolisesti ja syrjimättömästi hyötyä markkinamahdollisuuksista, jotka kuuluvat julkisia hankintoja koskevan WTO:n sopimuksen sekä kauppaa- ja yhteistyösopimuksen mukaisten Euroopan unionin sitoumusten piiriin.⁶

EU:n sitoumukset kattavat seuraavien tahojen tekemät tavaroiden ja tiettyjen palvelujen, muun muassa rakennuspalvelujen, hankinnat, joiden taloudellinen arvo on yhtä suuri tai suurempi kuin Euroopan unionin asettamat kynnsarvot⁷:

- kaikki keskushallinnon tai sitä alemman tason yksiköt;
- julkisyhteisöt; sekä
- julkisyhteisöt, julkiset yritykset ja yksityiset yritykset, joille on myönnetty yksin- tai erityisoikeuksia ja jotka toimivat seuraavilla yleishyödyllisten palvelujen aloilla: vesi, sähkö, kaasu ja lämpö, satamat, lentoasemat, kaupunkiliikenne ja rautatiet.

⁵ Lisätietoja julkisia hankintoja koskevista Euroopan unionin säännöistä on osoitteessa https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/rules-implementation_en.

⁶ EU:n talouden toimijat, tavarat ja palvelut voivat tasapuolisesti ja syrjimättömästi hyötyä mahdollisuudesta osallistua julkisiin hankintoihin Yhdistyneessä kuningaskunnassa julkisia hankintoja koskevan WTO:n sopimuksen sekä kauppaa- ja yhteistyösopimuksen puitteissa tehtyjen Yhdistyneen kuningaskunnan sitoumusten mukaisesti.

⁷ Kynnsarvot ovat samat kuin julkisiin hankintoihin EU:n direktiivien nojalla sovellettavat kynnsarvot.

Tämä osallistumismahdollisuus perustuu julkisia hankintoja koskevaan WTO:n sopimukseen sekä kauppaa- ja yhteistyösopimukseen, jonka mukaan sopimuksen piiriin kuuluville Yhdistyneen kuningaskunnan tavaroille, palveluille ja niiden toimittajille taataan vähintään yhtä edullinen kohtelu kuin Euroopan unioni myöntää omille tavaroilleen, palveluilleen ja niiden toimittajille.

2. WTO:N SOPIMUKSEN SEKÄ KAUPPA- JA YHTEISTYÖSOPIMUKSEN MUKAISTEN EU:N SITOUKUSTEN PIIRIIN KUULUMATTOMAT HANKINNAT

2.1. Yleiset säännöt

WTO:n sopimuksen sekä kauppaa- ja yhteistyösopimuksen mukaisten EU:n sitoumusten piiriin kuulumattomien hankintojen osalta⁸ Yhdistyneestä kuningaskunnasta olevat talouden toimijat ovat samassa asemassa kuin kaikki muut sellaisiin kolmansien maihin sijoittautuneet talouden toimijat, joiden kanssa EU ei ole tehnyt sopimusta EU:n hankintamarkkinoiden avaamisesta. Niihin sovelletaan näin ollen samoja sääntöjä kuin mihin tahansa kolmannen maan tarjoajaan. Kuten tiedonannossa ”Kolmansien maiden tarjoajien ja tavaroiden osallistumista EU:n julkisten hankintojen markkinoille koskevat ohjeet”⁹ todetaan, ”sellaisilla kolmansien maiden talouden toimijoilla, joilla ei ole sopimusta, jossa määrätään EU:n julkisten hankintojen markkinoiden avaamisesta, tai joiden tavarat, palvelut ja rakennusurakat eivät kuulu tällaisen sopimuksen piiriin, ei ole taattua pääsyä EU:n hankintamenettelyihin ja ne saatetaan sulkea niistä pois”.

Vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun direktiivin 2014/25/EU¹⁰ 85 artiklan nojalla tällaisia hankintoja varten EU:ssa jätetyt tarjoukset voidaan hylätä, jos tarjouksen muodostavien tuotteiden kokonaisarvosta yli 50 prosenttia on peräisin sellaisista kolmansista maista, joiden kanssa Euroopan unioni ei ole tehnyt sopimusta, jolla varmistetaan unionin yrityksille vastaava ja tosiasiallinen pääsy kyseisten kolmansien maiden markkinoille. Vaikka tällaisia tarjouksia ei hylättäisi, ne eivät saa johtaa sopimuksen tekemiseen, jos on saatu yhdenvertaisia tarjouksia, joissa alle 50 prosenttia tuotteista on peräisin kolmansista maista. Näin ollen tämäntyyppisissä EU:n hankinnoissa, eli WTO:n sopimuksen sekä kauppaa- ja yhteistyösopimuksen mukaisten EU:n sitoumusten piiriin kuulumattomissa hankinnoissa, tarjoukset, joihin kuuluvista tuotteista yli 50 prosenttia on peräisin Yhdistyneestä

⁸ WTO:n sopimuksen sekä kauppaa- ja yhteistyösopimuksen mukaiset EU:n sitoumukset eivät kata muun muassa seuraavia: kynnsarvojen alle jäävät hankinnat, kaikkien sellaisten palvelujen hankinta, jotka eivät kuulu kyseisten sopimusten mukaisiin sitoumuksiin (kuten tutkimus- ja kehittämisspalvelut), palvelujen käyttöoikeussopimukset, sellaisten julkisyhteisöjen, julkisten yritysten ja yksityisten yritysten tekemät hankinnat, joille on myönnetty yksin- tai erityisoikeuksia tietyillä yleishyödyllisten palvelujen aloilla (postipalvelut, öljyn ja kaasun talteenotto sekä hiilen tai muiden kiinteiden polttoaineiden etsintä tai talteenotto), puolustushankinnat sekä useimpien EU:n toimielinten ja elinten (lukuun ottamatta Euroopan komissiota, neuvostoa ja Euroopan ulkosuhdehallintoa) tekemät hankinnat.

⁹ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/36601?locale=fi>.

¹⁰ EUVL L 94, 28.3.2014, s. 243.

kuningaskunnasta ja muista kolmansista maista, voidaan hylätä tai niistä voidaan olla tekemättä hankintasopimusta.

2.2. Puolustus- ja turvallisuusalaa koskevat säännöt

Kuten hankintaviranomaisten ja hankintayksiköiden tekemiä hankintoja koskevista menettelyistä puolustus- ja turvallisuusalalla annetun direktiivin 2009/81/EY¹¹ johdanto-osan 18 kappaleessa selvennetään, EU:n jäsenvaltioilla säilyy valta päättää, voiko niiden hankintaviranomainen/hankintayksikkö sallia kolmansien maiden toimijoiden osallistua niiden puolustus- ja turvallisuusalan hankintamenettelyihin. Yhdistyneestä kuningaskunnasta olevat talouden toimijat voidaan näin ollen sulkea pois Euroopan unionin puolustus- ja turvallisuusalan sopimuksia koskevista tarjousmenettelyistä.

Lisäksi direktiivin 2009/81/EY 22 artiklassa säädetään, että EU:n jäsenvaltioiden on tunnustettava luotettavuusselvitykset, joiden ne katsovat vastaavan kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti tehtyjä selvityksiä. Siirtymäkauden päätyttyä EU:n jäsenvaltioilla ei enää ole velvollisuutta tunnustaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan sijoittautuneen talouden toimijan luotettavuusselvityksiä, vaikka jäsenvaltiot voisivat katsoa niiden vastaavan niiden kansallisia luotettavuusselvityksiä. Tämä voi johtaa siihen, että Yhdistyneen kuningaskunnan luotettavuusselvityksiä käyttävät toimijat suljetaan pois EU:n puolustus- ja turvallisuusalan hankintamenettelyistä.

B. ASIAA KOSKEVAT EROSOPIMUKSEN MÄÄRÄYKSET

Erosopimuksen kolmannen osan VIII osastossa määrätään 31. joulukuuta 2020 vireillä olevista julkisia hankintoja koskevista menettelyistä. Erosopimuksen 76 artiklassa määrätään, että hankintamenettelyjä, jotka Yhdistyneen kuningaskunnan tai Euroopan unionin hankintaviranomaiset tai -yksiköt ovat aloittaneet ja joita ei ole saatettu päätökseen 31. joulukuuta 2020, jatketaan niiden loppuun saattamiseen saakka, julkisia hankintamenettelyjä koskevan EU:n lainsäädännön mukaisesti. Näin ollen Yhdistyneen kuningaskunnan talouden toimijat hyötyvät edelleen syrjimättömyyden periaatteesta näiden Euroopan unionissa vireillä olevien menettelyjen osalta ja päinvastoin.

Lisäksi Yhdistyneen kuningaskunnan hankintaviranomaisten tai -yksiköiden on edelleen pyydettävä, että Euroopan unionin julkaisutoimisto julkaisee 31. joulukuuta 2020 vireillä olevien menettelyjen osalta ilmoituksia TED-verkkosivustolla (Tenders Electronic Daily) eli *Euroopan unionin virallisen lehden* täydennysosan verkkoversiossa, jossa julkaistaan eurooppalaisia julkisia hankintoja koskevia ilmoituksia.

Erosopimuksen 77 artiklassa määrätään, että julkisia hankintoja koskevissa EU:n säännöissä määrättyjä muutoksenhakumenettelyjä sovelletaan edelleen 31. joulukuuta 2020 vireillä oleviin julkisiin hankintamenettelyihin.

Euroopan komissio

¹¹ EUVL L 216, 20.8.2009, s. 76.

Sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan pääosasto
Puolustusteollisuuden ja avaruusasioiden pääosasto
Kauppapolitiikan pääosasto